

5. Visie en strategie

In het kader van *Groningen geeft Energie!* en vanuit de behoefte tot versnelling in het programma te komen, is een extra gemeentelijke inzet op het thema energiebesparing bij bedrijven en instellingen noodzakelijk. Onze aanpak is daarbij integraal en samenhangend.

Ons uitgangspunt is dat bedrijven en instellingen binnen onze gemeente bereid en in staat zijn om zelfstandig aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. De rol van de gemeente Groningen zal daarin vooral stimulerend en initiërend zijn.

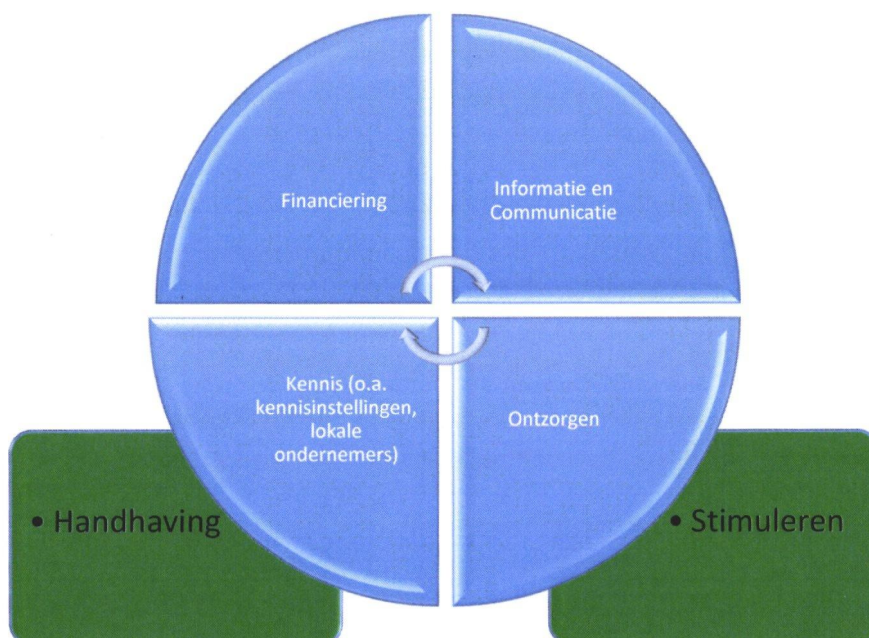
We willen in 2018 de versnelling concretiseren door samen met het bedrijfsleven een deal te sluiten over besparingsdoelstellingen en toepassing van duurzame energie.

Met deze deal willen we ondernemers stimuleren om meer te doen dan de Wet Milieubeheer voorschrijft. Het is dus zaak zoveel mogelijk voordelen te creëren voor deelnemende bedrijven.

Ondersteunen en faciliteren

Het handhaven van de Wet Milieubeheer zal alleen worden ingezet bij de bedrijven en instellingen die geen informatie verstrekken over de eigen activiteiten en de voortgang daarvan. Uiteraard zal er een kwaliteitstoets op de aangeleverde gegevens plaatsvinden.

Bedrijven en instellingen die zelfstandig meer doen dan de verplichtingen uit de wet Milieubeheer willen we ondersteunen en faciliteren. Door te ontzorgen bij het financieren van energiebesparingsmaatregelen, door de vereiste expertise aan te bieden, door de oprichting van besparingscollectieven te stimuleren, door lokale initiatieven vanuit het bedrijfsleven te stimuleren en door het creëren van voordelen voor deze bedrijven en instellingen.

Meermaals en langs verschillende wegen is afgesproken de wettelijke verplichtingen met betrekking tot energie-efficiëntie te handhaven. We kiezen er daarbij voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van dit onderdeel van de Wet Milieubeheer zoveel mogelijk binnen de gemeentelijke dienst te organiseren en te werken met een gespecialiseerd team, in samenwerking met de ODG. Een gespecialiseerd team binnen VTH zal versneld kennis opbouwen van het energieprofiel van bedrijven en instellingen binnen de gemeentegrenzen en kan daardoor beter informeren en adviseren.

Zakelijke grootverbruikers

Bijna 84% van het zakelijk energiegebruik is geconcentreerd bij 335 (11% van het totale bedrijvenbestand) grote zakelijke grootverbruikers. Als het totale bestand van 886 zakelijke grootverbruikers wordt genomen, is dat zelfs meer dan 90% van het zakelijk energiegebruik. Het versterken van toezicht en handhaving op basis van de Wet Milieubeheer is dus in de gemeente Groningen -in potentie- effectief om energiebesparingsdoelen te bereiken. Daarnaast kan de conclusie getrokken worden dat het niet erg effectief is om middelen in te zetten voor energiebesparing bij zakelijke kleinverbruikers. Meer dan 70% van de bedrijven in die categorie nemen nog geen 8% van het zakelijk energiegebruik voor hun rekening.

Voor de gemeente Groningen is het dus nodig extra invulling te geven aan de verplichting van de Wet Milieubeheer bij bedrijven en instellingen waarvoor zij bevoegd gezag is. In grote lijnen komt dit erop neer dat de zakelijke grootverbruikers, dat wil zeggen bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh elektriciteit en/of meer dan 25.000 m³ gas gebruiken, alle besparingsmaatregelen moeten nemen die een terugverdientijd van vijf jaar of minder hebben.

Zakelijke kleinverbruikers

Daarnaast is er nog een categorie grote grootverbruikers, bedrijven en instellingen die meer dan 200.000 kWh elektriciteit gebruiken en/of meer dan 75.000 m³ gas. Naast de verplichting alle besparingsmogelijkheden met terugverdientijden van vijf jaar of minder te realiseren, kunnen de grote grootverbruikers verplicht worden een Energie Efficiëntie Plan (EEP) te maken en over de voortgang zelfstandig te rapporteren. Bij de zakelijke kleinverbruikers (minder dan 50.000 kWh en/ of 25.000 m³) is alleen een zorgplicht van toepassing. Zakelijke kleinverbruikers worden geacht de voor de hand liggende besparingsmaatregelen te nemen, maar kunnen daartoe niet verplicht worden. Bij de zakelijke grootverbruikers liggen dus de meeste aangrijpingspunten voor beleid op het gebied van energiebesparing. Bij de grote zakelijke grootverbruikers is toezicht en handhaving relatief het eenvoudigst te organiseren.

Rol van gemeente Groningen

De gemeente Groningen wil graag een hoger percentage energiebesparing bij bedrijven en instellingen mogelijk maken dan op grond van de Wet Milieubeheer wordt bereikt. Als het doel 2,5% besparing jaarlijks is, is het wenselijk besparingsmogelijkheden met terugverdientijden van 7 jaar of minder uit te voeren, terwijl de Wet Milieubeheer zich richt op terugverdientijden van vijf jaar of minder. De gemeente Groningen wil daarom bedrijven stimuleren en faciliteren om zelf ambitieuze energiebesparingsplannen te maken en uit te voeren.

Dit betekent dat de rol van de gemeente Groningen verder gaat dan toezicht en handhaving op energiebesparing. We treden op als adviseur en helpen organisaties om mogelijkheden te vinden voor verregaande verduurzaming. Daarnaast acteren we als aanjager en verbinder. Dit zorgt voor een cultuurverandering bij de toezicht en handhaving en is door de aanstelling van nieuwe, ambitieuze, inspecteurs/adviseurs inmiddels in gang gezet.

Een mooi voorbeeld is de reeds in werking gestelde scholenaanpak. In deze aanpak heeft de adviseur een stimulerende en aanjagende rol gehad waarbij verschillende schoolbesturen in beweging zijn gebracht om zich te committeren aan energieneutrale scholen in 2035.

6. Actieprogramma 2018 – 2020

ACTIE	Tijdspad	
<p>Actie 1 Deal met het bedrijfsleven</p> <p>Het platform Groningen Energieneutraal 2035 is in 2015 opgericht om samen met Groningse bedrijven en organisaties de energietransitie naar 2035 te realiseren, te monitoren en waar nodig te versnellen. Inmiddels zijn 33 partijen toegetreden waaronder individuele bedrijven maar ook de bedrijvenverenigingen.</p> <p>We gaan dit platform verder uitbouwen tot een ambitieuze deal met bedrijven en instellingen over besparingsdoelstellingen en toepassing van duurzame energie. De deal moet half 2018 uitgewerkt en ondertekend zijn.</p> <p>Deze bedrijven maken serieuze energiebesparingsplannen én over de voortgang daarvan rapporteren ze periodiek. Hierbij gaan we gebruik kunnen maken van een monitoringsinstrument waarbij we de voortgang en de bijdrage van de individuele bedrijven aan een energieneutraal Groningen beter kunnen bijhouden.</p> <p>Met deze deal willen we ondernemers stimuleren om meer te doen dan de Wet Milieubeheer voorschrijft. Het is dus zaak zoveel mogelijk voordelen te creëren voor bedrijven die op de lijst staan.</p>	2 ^e kwartaal 2018	Stimulerende acties
<p>Actie 2 Samenwerking op bedrijventerreinen</p> <p>a. Opzetten energiecollectieven</p> <p>In overleg met de bedrijvenverenigingen gaan we verkennen welke mogelijkheden er zijn voor oprichting van besparingscollectieven, welke financiële middelen daarvoor ingezet kunnen worden en hoe de organisatie er exact uit zou kunnen zien.</p> <p>Op enkele plaatsen in Nederland hebben ondernemers zich, veelal vanuit een parkmanagement organisatie, verenigt in besparingscollectieven. Dit krijgt vorm door zoveel mogelijk voordelen te creëren voor leden van het collectief, zodat gezamenlijk goedkoper, efficiënter en effectiever invulling gegeven kan worden aan energiebesparingsdoelen.</p> <p>In de gemeente zijn vier bedrijvenverenigingen actief, die een ideale basis kunnen vormen voor de organisatie van dergelijke besparingscollectieven. De gemeente Groningen wil de vorming van besparingscollectieven bij de bedrijvenverenigingen stimuleren en een bijdrage leveren aan het creëren van doorslaggevende voordelen voor leden van een besparingscollectief.</p> <p>In de eerste helft van 2018 wordt in overleg met de bedrijvenverenigingen verkend welke mogelijkheden er zijn voor oprichting van besparingscollectieven, welke financiële middelen daarvoor ingezet kunnen worden en hoe de organisatie er exact uit zou kunnen zien. Hiervoor wordt bijvoorbeeld een bezoek georganiseerd naar een succesvol bestaand besparingscollectief.</p> <p>b. Streven naar energie neutrale bedrijventerreinen</p>	2018-2020	

<p>Of de stad Groningen energieneutraal is in 2035 hangt voor een groot deel af van de samenwerking tussen verschillende partijen. Om die samenwerking op te starten organiseert de gemeente Groningen Versnellingstafels.</p> <p>We willen in 2018 starten met een versnellingstafel energieneutrale bedrijventerreinen. Aan deze tafel bespreken partijen, waaronder de bedrijvenverenigingen, welke kansen zij benutten en hoe zij gezamenlijk aan oplossingen gaan werken voor concrete energievraagstukken. Ook kunnen de partijen acties op elkaar afstemmen, nieuwe initiatieven identificeren en succesvolle projecten opschalen.</p> <p>c. Stimuleren en faciliteren initiatieven vanuit het bedrijfsleven Er zijn diverse partijen bezig met het opzetten van besparingscampagnes voor het bedrijfsleven. Deze initiatieven zijn afkomstig van onder andere de lokale energie coöperatie Grunneger Power, de Natuur- en Milieufederatie, lokale installatiebedrijven en energiebedrijven.</p> <p>De focus richt zich in eerste instantie op de grotere bedrijven waarbij actief ondersteund wordt bij de inventarisering van besparingsmogelijkheden, het uitvoeren van maatregelen en de monitoring hiervan. Daarnaast wordt er ook gericht op het ondersteunen van kleinere MKB-bedrijven. Deze bedrijven hebben op basis van de Wet Milieubeheer geen concrete verplichtingen, echter liggen hier wel vele mogelijkheden voor energiebesparing.</p> <p>De initiatieven willen we o.a. zichtbaar maken voor bedrijven middels een 'menukaart'. In deze menukaart staan alle initiatieven waar bedrijven aan deel kunnen nemen op een overzichtelijke manier weergegeven We zullen per project bekijken of we dit project kunnen ondersteunen in menskracht of in een financiële bijdrage.</p> <p>d. Opzetten financieringsondersteuning Om ambitieus energiebesparingsbeleid van bedrijven en instellingen zélf te stimuleren, is het cruciaal dat de gemeente ondersteuning biedt bij het financieren van besparingsmaatregelen. Het gaat er daarbij om de ondernemer te ondersteunen bij financieringsaanvragen, bij het opmaken van de business-case en de administratieve afwikkeling. We adviseren over uitvoering van het Energie Efficiëntie Plan (of EED) van de onderneming, ondersteunen de ondernemer bij het opstellen van een business-case voor energiebesparingsmaatregelen.</p> <p>De financieringsbron, buiten de bancaire kredietruimte, is in de eerste plaats het Energiefonds dat momenteel bij de provincie Groningen vorm wordt gegeven. Andere mogelijke financieringsbronnen, subsidies en fiscale voordelen zullen in de eerste helft van 2018 in ogenschouw worden genomen. Het gaat daarbij in ieder geval om de Kleinschaligheidsinvesteringsaftrek, de Milieu-Investeringsaftrek, de Energie-Investeringsaftrek en misschien ook fondsen vanuit de Economic Board Groningen.</p>		
<p>Actie 3 Versterken energieteam</p> <p>De basis voor energiebesparing bij bedrijven en instellingen wordt gevormd door de mogelijkheid om de Wet Milieubeheer en het Activiteitenbesluit als gereedschap te gebruiken om de doelstelling naar energieneutraal in 2035 te bewerkstelligen.</p>	<p>Continu</p>	<p>Toezicht en handhaving</p>

<p>Concreet worden daartoe de volgende stappen ingezet vanaf 2018:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bedrijfsgegevens op orde krijgen We gaan actief de actuele energie-gegevens van (in ieder geval) de zakelijke grootverbruikers verzamelen en in het bedrijfsbestand van VTH verwerken. We zullen hiervoor een monitoringssysteem toepassen waarbij per bedrijf het verbruik, de CO₂-uitstoot en de kosten gevolgd kunnen worden. Voor de grote zakelijke grootverbruikers zullen tevens de vierjaarlijkse Energie Efficiëntie Plannen (EEP's) (of EED's) worden opgevraagd en zal gewezen worden op de daarmee samenhangende jaarlijkse rapportages. Bedrijven en instellingen die niet tijdig voldoen aan het verzoek tot aanleveren van informatie, worden bezocht door inspecteurs van VTH om de vereiste gegevens te verkrijgen. Ter ondersteuning zullen diverse communicatiemiddelen worden ontwikkeld en zal de website van de gemeente Groningen worden uitgebreid. Energiebesparingsteam gemeente Groningen Er worden extra Energiespecialisten aangesteld om een Energiebesparingsteam Bedrijven en Instellingen te vormen. Dit team is losgemaakt van het reguliere proces van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het team richt zich op het stimuleren en adviseren van zakelijke grootverbruikers (circa 880 bedrijven) om verregaande energiebesparing te realiseren. Toezicht en handhaving kan eventueel als middel dienen om de transitie sneller vorm te geven. Doen wat je zegt De zakelijke grootverbruikers die geen Energie Efficiëntie Plan (of EED) indienen of die over de voortgang daarvan niet zelfstandig rapporteren, worden twee keer per jaar bezocht door een medewerkers van het Energiebesparingsteam. De eerste keer om een aanwijzing te geven over te nemen (erkende) maatregelen en daarna om te controleren of er voortgang is in de uitvoering van aangewezen maatregelen. 		
<p>Actie 4 Projecten Energiebesparing bij specifieke doelgroepen</p> <p>De inspecteurs bij de afdeling VTH zijn in 2017 gestart met een aanpak 'Scholen Erkende maatregelen Wm en toekomstvisie naar energieneutraal onderwijs'. Via 3 stappen worden de energiebesparende maatregelen bij de bedrijven/instellingen uitgevoerd:</p> <p>Stap 1: Informeren Stap 2: Stimuleren Stap 3: Controleren, Toezien en Handhaven.</p> <p>Met de schoolbesturen wordt vooraf een intentieverklaring ondertekend waarbij gemeente Groningen en de schoolbesturen de intentie hebben om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in samenwerking te streven naar energieneutrale schoolgebouwen in 2035. - de investering in kaart te brengen die nodig is om dit doel te bereiken - samen te zoeken naar oplossingen voor knelpunten - te onderzoeken hoe de GRESO hier een rol in kan spelen <p>Medio 2018 zal deze aanpak worden geëvalueerd en bij een positief resultaat worden uitgebreid naar andere doelgroepen.</p>	2017-2018	Toezicht en handhaving

<p>Actie 5 Expertiseteams</p> <p>Bij de categorie grote zakelijke grootverbruikers is verreweg het grootste besparingspotentieel, maar is het opsporen en implementeren van besparingsmaatregelen tegelijkertijd het meest complex. In deze categorie zijn de voor de hand liggende besparingsmaatregelen in het algemeen al lang genomen. Het energiegebruik bij de grote zakelijke grootverbruikers hangt vooral samen met de inrichting van het bedrijfsproces en de daarbij gebruikte installaties. Verder gaande energie-efficiëntie is om die reden vooral te bereiken door het bedrijfsproces door te lichten en het energiegebruik van installaties te vergelijken met de (wereldwijd) beschikbare alternatieve installaties. Het reguliere toezicht houden en handhaven op grond van de Wet Milieubeheer heeft in deze categorie nauwelijks meerwaarde als er geen specialistische kennis wordt toegevoegd. Er is een bedrijfsonderzoek nodig, uitgevoerd door experts op het gebied van energie-analyse en experts met technische kennis van de bedrijfstak of branche waartoe het te onderzoeken bedrijf behoort.</p> <p>Gezien het feit dat meer dan 80% van het zakelijk energiegebruik in de gemeente Groningen in deze bedrijfs categorie valt, is het voor een effectieve aanpak nodig dergelijke bedrijfsonderzoeken te organiseren. In ieder geval tot het moment dat er op nationaal, ODG of bedrijfstakniveau voorzien is in het organiseren van specialistische kennis.</p> <p>In de eerste helft van 2018 zal samen met de provincie Groningen een plan worden uitgewerkt voor de inrichting van expertiseteams die bedrijfstakgewijs de grote zakelijke grootverbruikers provincie-breed door kunnen lichten.</p>	<p>2018-2020</p>	<p>Toezicht en handhaving</p>
---	------------------	-------------------------------

7. Financiën

De voorgestelde maatregelen in dit actieplan kunnen niet binnen het huidige budget van het energieprogramma gefinancierd worden en hier zal het aanvullend budget worden aangewend.

Actie	Benodigd budget
1. Actief informeren, stimuleren en ontzorgen	
Bedrijvenplatform Groningen	€ 150.000
Samenwerking op bedrijventerreinen (Opzetten besparingscollectieven, Energie neutrale bedrijventerreinen, Stimuleren en faciliteren initiatieven vanuit het bedrijfsleven, opzetten financieringsloket voor bedrijven)	€ 200.000
2. Uitbreiden Energieteam met extra inzet op energiebesparing	
Versterken Energieteam naar 3 fte	€ 300.000
Projecten Energiebesparing bij specifieke doelgroepen	€ 25.000
Expertiseteams	€ 75.000
Totaal benodigd budget	€ 750.000

Van: Charles van Santvoord <charlesvansantvoord@hotmail.nl>
Onderwerp: Antw.: Waterstof
Datum: 10 februari 2018 om 16:10:13 CET
Aan: Klaas Holtman <klaasholtman@me.com>
Kopie: "Bal M.T. (Michiel)" <M.T.Bal@gasunie.nl>

Hi Klaas,

Hierbij het def verslagje.

Verslag

In beginsel staat Bedrijvenvereniging West positief tegenover de beweging en de doelstellingen. Echter in aanvulling op de presentatie komt Bedrijvenvereniging West met de volgende bemerkingen en aanvullingen:

- Gezien de recente ontwikkelingen op het gebied van vermindering van de gaswinning is landelijk een versnelling in duurzame energieontwikkeling te verwachten. Wil Noord-Nederland als dynamo fungeren in deze energietransitie (met waterstof binnen deze presentatie als focus), dan zal deze versnelling bovenop huidige ontwikkelingen dienen te komen.
- Ondernemers hebben behoefte aan een aantal relevante pijlers waaraan de economische propositie van Noord Nederland kan worden opgehangen. ICT/creatieve industrie/cyber security is zo'n thema. Waterstof zou voor ondernemers prima een tweede thema kunnen zijn.

Noot: Binnen de Green Deal aanvraag voor waterstof, werken bedrijven samen onder de noemer HYDROGREENN. Deze bedrijven werken samen in nieuwe waterstofprojecten, kennisdeling en nieuwe economische kansen (bottom up). Patrick Cnubben van Energy Valley (onderdeel New Energy Coalition) is penvoerder van deze aanvraag.

- De huidige ambitie op het gebied van waterstof oogt vooralsnog erg Top Down. Waar blijft het draagvlak van de ondernemers die:
  - niet onder de HYDROGREENN samenwerking vallen en met hun eigen waterstof initiatieven bezig zijn
  - niet met waterstof bezig zijn, maar die wel degelijk een bijdrage willen leveren
- Bedrijvenvereniging West wil positief meedoen bij concrete acties, echter een bijdrage storten in een waterstof campagne pot is te indirect. Wel zijn cofinancieringsmiddelen beschikbaar om project(en)bijdragen

beschikbaar te stellen voor die ondernemers die eigen ideeën hebben die aanhaken op het waterstofthema.

- Voorwaarde moet dan wel zijn dat waterstof integraal op de duurzaamheidsagenda van de Gemeente Groningen komt en de Gemeente waterstofinitiatieven van Bedrijvenverenigingen verbonden in de Economische Koepel, faciliteert met kennis en (stimulerings)budget.
- Bovenal is WEST positief over het initiatief maar vraagt wel om coordinatie met bv de activiteiten die er zijn rondom het Blue Skies festival, de zonnerace van Van Wijnen, Transfuturefestival etc. Voorkomen moet worden dat door de vele initiatieven ondernemers door de bomen het bos niet meer zien.
- En op voorwaarde dat er een verbinding met de TEAM NL campagne wordt gelegd.

Bedrijvenvereniging West

Bovenstaande aanvullingen zijn voor Bedrijvenvereniging West relevant vanwege meerdere redenen:

1. Bedrijvenvereniging West stelt naar een betere samenwerking tussen de bedrijven en de kennisinstellingen op EnTranCe
2. Zichtbaarheid: Het energieverhaal (inclusief waterstof) zou veel zichtbaarder kunnen worden op het Zernike campus
  - Bijvoorbeeld: mini-electrolizer neerzetten, duurzaamheidsbarometer etc.
3. Draagvlak: Het geeft de ondernemers de ruimte om zelf met waterstof gerelateerde initiatieven te komen. Meer kleinere ondernemers zullen meedoen en dit draagt bij aan de trots op het eigen gebied.

Vraag van Bedrijvenvereniging West:

In de samenwerking met TEAM NL van NOC NSF zit een mooie kans om ook de (kleine) ondernemer van het gebied mee te krijgen. Als bedrijven verenigingen bereid zouden zijn tot investeringen, binnen hun eigen omgevingen, in waterstof projecten, wat zou dan het aanbod vanuit de campagne pot zijn?

Het koppelen van een Olympische sporter aan een waterstof event op het bedrijventerrein?

Meegenomen worden in de campagnecommunicatie?

etc.

Ik neem de bemerkingen als input mee in de verdere discussies rondom de waterstof ambities. Als de ontwikkelingen rondom de ambities een fase verder zijn, zal ik je opnieuw informeren, of zoveel eerder wanneer daar aanleiding voor is. Uiteraard mag je mij altijd bellen over de voortgang.

Met hartelijke groet,

Charles

Charles van Santvoord MMS RM
charlesvansantvoord@hotmail.nl
0031 (0)6 - 53 72 52 68
Namens de Gasunie

Van: Klaas Holtman <klaasholtman@me.com>
Verzonden: maandag 5 februari 2018 12:17
Aan: van Charles Santvoord
Onderwerp: Re: Waterstof

Charles,

Dank voor je toelichting en de verkenning op het onderwerp Groingen H&O naar Tokio 2020.

Kun je mij nog de presentatie sturen en mag deze besproken worden in de voorbereiding groep rondom De Koepel?

Groet,
Klaas

Klaas Holtman

Bedrijfsadvies met menselijke maat

klaasholtman@me.com | 06 109 38 683 | www.holtwerk.nl

| bestuur en toezicht | kwartiermaker | ondernemerschap coach | tijdelijk management |

connector: Bedrijvenvereniging WEST | Het Fonds Ondernemend Groningen | Campus Groningen |

Op 16 jan. 2018, om 13:41 heeft Charles van Santvoord <charlesvansantvoord@hotmail.nl> het volgende geschreven:

Geachte heer Holtman, Beste Klaas,

Wij spraken elkaar kort op de nieuwjaarsreceptie van Noord Nederland. Hier vertelde u dat Bedrijvenvereniging West zich ook bezig houdt met het onderwerp waterstof.

Graag kom ik op korte termijn bij u langs om de ambitie van de Gasunie nader toe te lichten: samen met bedrijven, overheden en kennisinstelling (en niet te vergeten belangenverenigingen) (Noord) Nederland op de kaart te zetten op het gebied van waterstof.

Naast ambitie spreek ik u ook graag over de plannen om e.e.a. te concretiseren. Gemeente, Provincie, Top Dutch (die ook invulling geven aan de ambities van NOM en VNO NCW/MKB,

Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta, New Energy Coalition (waterstof Green Deal deelnemers), Noordelijke Innovation Board, deelnemers HYDROGREENN, Hanze en RUG, FNV, CNV, Stichting Perspectief Groningen 2025, Marketing Groningen en diverse grotere (Stork Resato)) en kleinere (Holthausen) bedrijven hebben zich al achter deze ambitie geschaard. Hoog tijd dus dat ik u onze plannen nader toelicht en de wensen en ambitie van Bedrijvenvereniging West aanhoor.

Mijn agenda is flexibel. Graag kom ik op korte termijn langs. Heeft u een tweetal agenda opties voor mij?

Met hartelijke groet,
Charles

Charles van Santvoord MMS RM
charlesvansantvoord@hotmail.nl
0031 (0)6 - 53 72 52 68
Namens de Gasunie

----- Doorgestuurd bericht -----

Van: **Marieke van der Westen** <marieke.vanderwesten@youngadvisorygroup.nl>

Datum: 9 februari 2018 om 15:23

Onderwerp: Start-up weekend ondernemende vluchtelingen

Aan: nico@bedrijvenverenigingwest.nl

Beste Nico Borgman,

Mijn naam is Marieke van der Westen en ik ben werkzaam bij de Young Advisory Group, een adviesbureau gerund door studenten in Groningen. Naast het adviseren van bedrijven houden wij ons bezig met het opzetten van ondernemende initiatieven.

Eén van deze initiatieven is het organiseren van een start-up weekend voor vluchtelingen. Tijdens dit weekend zullen wij met 10-15 ondernemende vluchtelingen een weekend naar Schiermonnikoog gaan. Gedurende dit weekend zullen de studenten van de YAG allerlei workshops geven om de vluchtelingen te helpen met het concretiseren van hun business idee. Op zondag wordt het weekend afgesloten met een pitch competitie voor een jury, waarbij het winnende team een prijs wint in de vorm van een natraject bij een bedrijf (waarschijnlijk PwC).

Wij zijn zelf een stichting zonder winstoogmerk en zullen het weekend grotendeels zelf bekostigen. Deelname aan het weekend is dan ook volledig kosteloos. Momenteel zijn wij nog op zoek naar een bedrag van ca. 800 euro om onze begroting te sluiten. Vorig jaar heb ik het Enactus symposium georganiseerd, en jullie hebben destijds een bijdrage geleverd aan dit evenement.

Ik heb vorig jaar begrepen dat jullie een potje hebben wat wordt ingezet om financiële steun te geven aan projecten die ondernemerschap stimuleren in de regio Groningen. Gezien de deelnemende vluchtelingen allemaal uit het Noorden komen en wijzelf ook ondernemende studenten uit Groningen zijn, denk ik dat ons weekend goed hierbij aansluit.

Voor meer informatie over het weekend verwijst ik u graag door naar [onze website](#). Daarnaast kunt u mij ook telefonisch bereiken.

Ik hoor graag of u interesse heeft.

Met vriendelijke groet,

Marieke van der Westen

Consultant – Young Advisory Group

YOUNG ADVISORY GROUP

[Nieuweweg 12](#)

[9711 TD Groningen](#)

[+31\(0\)6 47852154](#)

marieke.vanderwesten@youngadvisorygroup.nl

www.youngadvisorygroup.nl

Uitnodiging Informatiebijeenkomst over werkzaamheden 2018 voor het bedrijfsleven

Beste genodigde,

Groningen krijgt dit jaar te maken met diverse grote werkzaamheden aan wegen en spoor. Met name tijdens het HemelvaartswEEKend en het najaar wordt hierbij extra hinder verwacht op de weg en zijn er periodes waarin treinen niet rijden. Al een aantal jaren werken we met elkaar aan het goed bereikbaar houden van de stad tijdens de werkzaamheden. Nu één van de grootste projecten in uitvoering gaat en er aan diverse andere projecten wordt gewerkt is de gezamenlijke opgave om de stad bereikbaar te houden groter dan ooit. Tijdens een informatiebijeenkomst informeren wij het bedrijfsleven en alle andere betrokken partijen over de planning en de impact van de werkzaamheden in 2018 en gaan we in op de gezamenlijke opgave.

Houdt u zich binnen uw organisatie bezig met het thema bereikbaarheid (voor bijvoorbeeld klanten, bezoekers, medewerkers of logistieke processen) dan nodigen wij u van harte uit voor de informatiebijeenkomst op donderdagochtend 15 maart.

Programma

- 07.45 uur: Inloop
- 08.00 uur: Welkomstwoord
- 08.05 uur: Start plenaire programma
De werkzaamheden in 2018, de impact en de maatregelen
- 09.30 uur: Informatiemarkt met informatie over alle projecten in en rond Groningen en wat we samen kunnen doen om de hinder zoveel mogelijk te beperken
- 10.00 uur: Themasessies
1. *Hoe zorgen we dat bezoekers blijven komen*
  2. *Logistiek*
  3. *Hoe helpen we medewerkers slim te reizen en te werken*
  4. *Onderwijs*
- 11.00 uur: Einde programma

Datum en locatie

De bijeenkomst vindt plaats op **donderdag 15 maart van 08.00 tot 11.00 uur** in de Oosterpoort (Trompsingel 27, 9724DA Groningen). De Oosterpoort is goed op de fiets te bereiken. Vanaf het hoofdstation is De Oosterpoort lopend bereikbaar of met buslijnen 5, 9, 73, 178 of 301. Parkeren is mogelijk in de naastgelegen Q-Park parkeergarage.

Aanmelden

Met deze bijeenkomst willen wij het bedrijfsleven zo goed en zo breed mogelijk informeren. Naast u zijn er wellicht andere personen in uw organisatie voor wie deze bijeenkomst van belang is (denk aan communicatie, HRM, facility management, etc.). We nodigen u van harte uit deze uitnodiging aan hen door te sturen. U kunt zich aanmelden voor deze bijeenkomst door een e-mail te sturen naar info@ groningenbereikbaar.nl. Wilt u hierbij ook aangeven of en welke themasessie u wilt bijwonen?

Graag tot ziens op donderdag 15 maart!

Met vriendelijke groet,

Paul de Rook, voorzitter Stuurgroep Groningen Bereikbaar
Wilko Huyink, directeur Groningen Bereikbaar

Groningen Bereikbaar

Oosterstraat 56a (tweede verdieping)
9711 NX Groningen
050 316 43 70

www.groningenbereikbaar.nl

info@ groningenbereikbaar.nl

*Op de hoogte blijven van de actuele verkeerssituatie en acties voor slim reizen?
Meld je aan voor de nieuwsbrief: <http://www.groningenbereikbaar.nl/nieuwsbrief>*

Projectoverzicht

Corpus den Hoorn	Project	Wie betrokken	Status
Fietspad langs zuidkant AZ richting Martini Ziekenhuis	In gesprek met Jaap Valkema kwam naar voren dat dit stuk fietspad eenvoudig gerealiseerd kan worden, aangezien een groot deel van de fietsroute al gereed is	Jaap Valkema	On hold. Besproken met Jeroen Westendorp
Onderhoud Schweitzerlaan/ Piccardthofplas	In 2016 hebben we samen met de gemeente Groningen een revitalisering doorgevoerd aan de Schweitzerlaan en de piccardthofplas.	Eddy Bijleveld, Laurens Stiekema, Donkergroen,	Onderhoud stroepen laat te wensen over. Groenstrook langs Schweitzerlaan heeft zich slecht ontwikkeld. Geen duidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor de onderhoud van de houten vloender. Eddy heeft dit inmiddels opgenomen met de stadsdeelcoördinator Anne-Krijn Pietsma
parkeervakken verwijderen Schweitzerlaan	Parkeermarkering op de weg Schweitzerlaan is nog steeds niet	Eddy Bijleveld, Laurens Stiekema	4-dec besproken met Eddy. Eddy gaat bij laurens Stiekema informeren. 19/02 zie voorgande bulkt
groenaanpak volgens plan DonkerGroen en groenaanpak rondom Martini Ziekenhuis oplossing parkeerterrinen Sylviuslaan	Donkergroen heeft een plan gemaakt voor de Sylviuslaan. Daarnaast hebben we hun gevraagd om na te denken over een groenplan rondom het Martini Ziekenhuis	Jeroen Westendorp, Eddy Bijleveld, Donkergroen	Plan Sylviuslaan is on hold.
gevaarlijke fietsovergang Hoomsedijk/ Laan Corpus den Hoorn - verkeersdruk op Laan Corpus den Hoorn	WEST heeft bij herhaling de gemeente geïnformeerd over deze gevaarlijke situaties. Ook bij MeldStad komen meldingen over onveilige situaties vaker voor dan elders in de stad.	Eddy Bijleveld	4 dec besproken
onsluiting parkeergarage Martini via rotonde van Sweitenlaan en Laan Corpus den Hoorn			
verlichting van wandelroute en de plinten van de gebouwen in de donkere maanden.			
Doorstroming verkeer Paterswoldseweg + Helesonsluiting kantoren Paterswoldseweg	Bureau Goudappel doet een nader onderzoek. Uitkomst is nog niet bekend. Er zouden een aantal kleine aanpassingen worden doorgevoerd	Oedeckerk, Bureau Goudappel Eddy Bijleveld	Geen terugkoppeling na 1 september ontvangen. 4 dec besproken met Eddy 19/02 Eddy gaat contact opnemen met de heer Oedeckerk over de voortgang
Hoendiep	Project	Wie betrokken	Status
Fietspad langs beide zijde Atoomweg	Voorstel om aan beide zijden van de Atoomweg een fietspad te creëren en het parkeren van auto's te verbieden.	Cor Staal, Jeroen Westendorp	Kostenberkening gemaakt. Voorstel gaat nu de procedure in. Verwachting dat er eind november meer duidelijkheid komt
Groenplan Donkergroen	Aanpassen openbaar groen aan de voorzijde van de bedrijven aan de Atoomweg, Neutronstraat en Protonstraat	Cor Staal, Jeroen Westendorp, Donkergroen, Eddy Bijleveld. 12/02 Niet duidelijk wie verantwoordelijk is voor uitvoeren groenplan	Nog geen duidelijkheid over status van dit project. 12/02 Gesprek met Gemeente, Donkergroen, Novo en WEST over uitvoeren groenplan Donkergroen. Voorstel om met projectleider in overleg in te plannen. 19/02 Stadsbeheer is in deze case leidend. Eddy gaat dit afstemmen met Peter Wijnsma
Visie ontwikkeling Hoendiep	Sanering Hoendiep Zuid en upgrading Hoendiep Noord	Cor Staal, Jeroen Westendorp, Eddy Bijleveld, Broekhuis Ruys	Gebiedsbijeenkomst Hoendiep op 6 maart 19/02 Donderdag 22 februari voorbespreking met de gemeente Groningen
Uitvoeringsprogramma sulkefabriek-terrein	Planvorming Sulkerunie-terrein	Jeroen Westendorp	Planfase
Veiligheid medewerkers en bezoekers Hoendiep	Haalbaarheidsonderzoek camerabeveiliging Hoendiep	Crjon Beveiliging/WEST	Planfase
Entrepreneur Hoendiep	Plaatsen van een informatiezuil	WEST	Planfase
Aanpak zwerfvuil	WEST heeft met Novo afspraken gemaakt over het verwijderen van zwerfvuil op het bedrijventerrein Hoendiep	WEST/Novo Chris Wieringa	Loopt
Gevaarlijke oversteeek fietspad Hoendiep/Atoomweg	Voorstel van de gemeente om op de fietspad verdragswerkende drempels aan te leggen. Hiermee willen we de snelheid van de fietsers reguleren	Cor Staal, Jeroen Westendorp, Eddy Bijleveld,	Kostenberkening gemaakt. Voorstel gaat nu de procedure in. Verwachting dat er eind november meer duidelijkheid komt. - 4 dec besproken met Jeroen Westendorp 06/03 gebiedsbijeenkomst Hoendiep
MTP	Project	Wie betrokken	Status

Visieontwikkeling Martinitrade Park	Plannen van Martiniplaza, Herinrichting binnenplaatsen Leonardspringerlaan, Inbreng parkeergarage door Gemeente Groningen. Ontwikkeling Hotel	Lian de Boer, Rens Richelman	WEST wordt slecht op de hoogte gehouden van de visieontwikkelingen met betrekking tot het Martinitrade Park 19/02 Deze week wordt bekend welk projectbureau de opdracht zal krijgen inzake het ontwikkelen van een gebiedsvisie. Filip zal de belangen van WEST vertegenwoordigen.
Kranenburg	Project	Wie betrokken	Status
Ontwikkeling Kranenburgpark	Ontwikkelen van Kranenburgpark, waar medewerkers van de bedrijven en de bewoners van de Buitenhof kunnen verblijven en recreëren.	Linda Peuscher, Eddy Bijleveld, Donkergron	Er is een projectleider benoemd door de gemeente Groningen. Op korte termijn moet er afstemming plaats vinden tussen aannemer van de herespoort Combinatie. Er moeten nog een overleg gepland worden met Donkergron. Op korte termijn iets realiseren op het terrein. - 4 dec Inplannen overleg met Donkergron, WEST en gemeente Groningen, over fasering en prioritering plannen
Kunstwerk rotonde	Realisatie van een kunstwerk op de rotonde bij Hoogkerk	VWH, Els Zuidema, Rutger Noordam	De VWH is bezig met de financiering van het object. 13-02 gesprek ingepland met de kunstcommissie over begroting en bijdrage WEST
Duurzaamheid	Project	Wie betrokken	Status
Laadpalenproject Westek	Uitbreiden van het aantal elektrische laadpalen in Groningen	Fudura, STEK, Miranda Hoeksma, Enabielmi	Startbijeenkomst in oktober geweest. Onder de aandacht gebracht bij leden en andere bedrijvenverenigingen. Extra aandacht tijdens de Noordelijke Promotiedagen 13/02 Ledenlijst verstuurd naar Fudura (Maarten Venselaar) Fudura komt met een actieplan
Actieplan Energiebesparing bij bedrijven en instellingen		Petra Hof, Miranda Hoeksma, Chris Munnike	Het geven van een reactie op het conceptplan van Petra Hof. Inmiddels is WEST met een aantal instellingen in gesprek m.b.t dit onderwerp. Samen, Grunreger Power, Engie. Er moet duidelijkheid komen welke richting en strategie wij gaan ontwikkelen en met wie?
Samen	Project energieverbruik bij bedrijven in kaart brengen en creëren van bewustwording bij ondernemers over energiebesparing en duurzaamheidsoplossingen	Niels Peper (Samen), Kristiaan Blokzijl (Engie)	08/02 Bureauonderzoek door Samen voor een 50 tal bedrijven. Na het onderzoek gaat men de bedrijven benaderen. Uiteindelijk zullen tien bedrijven meedoen aan het project
Bereikbaarheid	Project	Wie betrokken	Status
Overleg Bert Kramer	Ontwikkeling Zuidelijke Ringweg - MTP - Vriheidsplein	Bert Kramer	
Groningen Bereikbaar	Uitreiken Vervoerskrant op diverse bedrijventerreinen	Thomas Faber, Aletta Nieboer	Vanuit een stand op de diverse bedrijventerreinen worden alle bedrijven bezocht en ontvangen ze een krant van Groningen bereikbaar. Hierin staat het laatste nieuws over de aanleg van de zuidelijke rondweg.
Retail	Project	Wie betrokken	Status